

# **"La presència de l'Opus Dei a l'Àfrica és un miracle de fe i d'amor"**

S'explica una anècdota d'un sacerdot missioner europeu que, en el territori Masai a Kenya, li va preguntar a un ancià Masai, "tu reses?" - "Per què havia de fer-ho?"-Va respondre l'ancià.

27/02/2011

El missioner, somrient, li va dir: "Bé, perquè Déu t'ajudi i et protegeixi..."

L'ancià es va girar cap al sacerdot i li va preguntar: "Quantes cases tens? Una, va dir el sacerdot. "Quants acres de terra? Cap. Quantes vaques? Cap. Quantes dones? Cap, va tornar a contestar el sacerdot. "Bé -va dir el Masai al sacerdot-" Jo tinc tres cases, 100 acres de terra, 2.000 vaques i 5 dones. Tu ets qui necessita resar, no jo".

Aquesta curta i divertida anècdota ens introdueix al context de l'encontre dramàtic de dues civilitzacions. D'una banda, la vella Europa: cristiana, generosa, que es presta a donar un cop mà i a vessar la pròpia sang per ajudar al proïsme. Era una Europa que entenia clarament que "l'última i més alta missió del cristià respecte als no creients és patir per ells i al seu lloc, com va fer el Mestre"[1]. D'altra banda Àfrica: oberta, sincera, tradicional, pragmàtica i immersa en

les creences supranaturals de la seva cultura.

Senyores i senyors, sant Josepmaria, un instrument fidel de Déu, va combinar les millors realitats d'aquests dos Continents: la fe i el vigor de la vella Europa amb l'Àfrica pragmàtica i generosa, per mitjà d'un senzill però profund missatge de santedat ordinària enmig del món. El seu llegat està produint el més increïble i bell miracle a Kenya i, en part, per això sóc aquí davant de vostès avui.

He après de sant Josepmaria a cercar la perfecció cristiana en la meva vida corrent i en les circumstàncies personals com a mare, esposa i en el meu treball professional. Això a vegades em presenta molts reptes que semblen insuperables. En aquestes situacions procuro d'eleva la meva ment i el meu cor a Déu i demanar-li la seva benedicció i

inspiració perquè la naturalesa del meu treball no ofereix solucions fàcils.

## **Treball per a les dones africanes**

Com potser sàpiguen vostès sóc la Directora Executiva de Maendeleo Ya Wanaweke (Desenvolupament de la Dona) de Kenya. L'Organització Maendeleo Ya Wanaweke (MYWO) és una ONG basada en la participació popular, que va ser fundada fa 56 anys per millorar i realçar la situació social i econòmica de totes les dones a Kenya.

Té l'aspiració d'una societat en què prevalguin la igualtat, la pau, la justícia i la unitat. Abasta els valors de la integritat, el treball, el compromís i la col·laboració en equip en la provisió de cures de qualitat per als membres menys afortunats de la societat.

Té més de 4 milions d'individus, 25.000 grups afiliats i un fort lideratge, democràticament votat, de més de 66.000 dones escollides des de les bases populars al nivell nacional. Per tant és de la meua competència la preocupació pel desenvolupament de les nostres dones que han assumit funcions de lideratge en la nostra societat, bé sigui en la política, en el sector privat, en corporacions governamentals, etc.

Aquestes dones sovint s'enfronten amb moltes dificultats en realitzar la seva feina, ja que algunes de les nostres tradicions culturals no s'acomoden massa bé al paper canviant de la dona en la societat.

A més dels líders elegits, també m'ocupo cada dia de situacions punyents de dones que han estat abandonades pels marits o que s'enfronten amb altres contrarietats a causa de la pobresa. Moltes

d'aquestes dones tenen molt pocs estudis i vénen a nosaltres buscant suport i alè. Jo intento donar-los-hi demanant a Déu que em doni la valentia i les forces necessàries per ajudar-les en el que pugui.

Com a esposa i mare de 4 fills grans, haig de recordar sempre que aquesta és la meva primera vocació davant Déu, i per tant he d'anteposar els assumptes de la meva família als de la meva feina. De vegades això representa reptes enormes que, amb la gràcia de Déu, mitjançant l'oració, he de redreçar.

Personalment obtinc molta força dels escrits de sant Josepmaria. Les seves meditacions i homilies sempre t'inspiren en qualsevol circumstància. Per tant tinc la confiança per enfrontar-me amb les tasques diàries a través dels seus ulls i paraules.

## **Com va arribar l'Opus Dei a l'Àfrica?**

Senyores i senyors, la presència de l'Opus Dei a l'Àfrica és un miracle de fe i d'amor. La història dels seus començaments és la de la fe i l'amor de sant Josepmaria. Com va arribar l'Opus Dei a l'Àfrica? El 1957, el Delegat Apostòlic per a l'Àfrica Oriental i Occidental Britànica, Mons. Mojaisky-Perelli havia conegut i fet amistat amb sant Josepmaria a Roma.

En una carta amb data 26 d'octubre de 1957, apel·lant el zel apostòlic de sant Josepmaria, li demanava que enviés fidels de l'Opus Dei a Kenya. Mons. Mojaisky havia vist les immenses possibilitats apostòliques del país i va pensar que una institució que oferís una sòlida educació catòlica a la gent de l'Àfrica oriental, si fos possible a nivell universitari, podria desenvolupar

aquest meravellós potencial apostòlic.

L'Opus Dei s'havia fundat uns 30 anys abans i era encara com un petit nadó aprenent a caminar i parlar en els braços de la Mare Església. En aquesta època, sant Josepmaria no tenia mitjans materials ni tampoc disposava de persones per a aquesta nova expansió. No obstant això, el delegat Papal no estava disposat a acceptar la negativa com a resposta i va insistir en el lamentable que seria veure perdre's tantes ànimes.

Sant Josepmaria va decidir posar en marxa immediatament la possibilitat d'establir el primer centre de l'Opus Dei a l'Àfrica. A l'agost de 1958 es va obrir el primer centre de l'Opus Dei a l'Àfrica. Alguns fidels de la Prelatura van viatjar a Kenya i es van establir a Nairobi. Tres anys després Strathmore College, avui Universitat de Strathmore, va obrir les seves

portes com el primer col·legi multiracial a l'Àfrica de parla anglesa.

Al mateix temps, les dones de l'Opus Dei van obrir el Kibondeni College of Catering i Kianda College per a estudis de secretariat. Totes aquestes escoles van ser inspirades i promogudes per sant Josepmaria com a institucions en les quals homes i dones de totes les races, creences i procedència poguessin agrupar-se per estudiar virtuts i valors professionals, humans i espirituals en un entorn lliure i responsable.

## **Històries fantàstiques**

Hi ha històries fantàstiques i increïbles d'allò que va passar en aquestes institucions i de com es va impartir la formació, tan necessària a la regió de l'Àfrica oriental, a aquests joves pioners que eren innocents, generosos, necessitats i tenien grans desitjos d'aprendre i de

treballar per als seus països que encara no eren independents.

Al febrer de 1961 les dones van començar el que arribaria a ser la Kibondeni School of Institutional Management, una unitat de preparació per a dones annexa al departament de càterring de Strathmore College. Era una institució única a la Kenya anterior a la independència, en la qual els homes havien realitzat tots els treballs de càterring fins llavors.

Sant Josepmaria va demanar a tres dones que es fessin càrrec d'aquesta unitat. La unitat preparava dones de Kenya i proveïa els serveis per al professorat i els estudiants de Strathmore. D'entre aquestes dones van sorgir les primeres Numeraries Auxiliars de Kenya el 1963 - Florence Auma i Mary Mumbua. A elles les van seguir moltes altres, que ara es troben treballant no només a Kenya,

sinó també a Nigèria, Congo, Costa d'Ivori, Camerun, Uganda, Sud-àfrica ... ensenyant a altres dones i noies els coneixements de l'hospitalitat i fent-les veure com poden trobar Crist a la seva feina.

Kianda Secretarial School va començar el gener de 1961. Va haver de superar moltes dificultats en aquest període de pre-independència per poder obrir les portes a noies de totes les races, com sant Josepmaria havia indicat expressament des del començament del treball apostòlic a Kenya.

Amb el pas del temps Kianda es va convertir en Escola Secundària (1977) i el 1989 es va obrir la Secció Primària. El 1977 va començar el Faida Girls Centre per a estudiants d'Escola Secundària i el 1987 el Fanusi Study Centre per a estudiants universitàries, al Campus de la Universitat de Nairobi. Mentre

Kianda Secretarial School es va unir a Strathmore College el 1993 i es van traslladar al nou Campus a Mandaraka (Nairobi).

Altres iniciatives corporatives a Kenya són Kimlea, un centre d'ensenyament tècnic per a noies, que es va començar amb la idea d'ajudar les dones i noies, que treballen en les plantacions de cafè i de te a la zona de Limuru de Kenya, a millorar el seu nivell i qualitat de vida.

La majoria de les dones que treballen a les plantacions tenen pocs estudis i cap font alternativa d'ingressos. Per tant, es troben en un cercle viciós de pobresa que és difícil de trencar. Recullen te com mitjà de vida, un treball de temporada que se'ls paga a menys d'1 euro al dia. Aquests diners són escassament suficients per cobrir les necessitats bàsiques de la família.

El resultat és que els fills se'ls uneixen en aquest treball de ben petits per ajudar a portar menjar a la taula, i per tant no continuen amb els estudis. A diferència d'altres famílies més privilegiades, els recollidors de te amb prou feines tenen possibilitats de continuar els estudis, per no tenir l'import de les escoles.

Per ajudar a resoldre aquest problema, la Fundació Kianda va començar Kimlea. El principal objectiu és proporcionar coneixements tècnics a les dones i joves perquè tinguin una font alternativa d'ingressos i puguin augmentar el nivell de vida de les seves famílies i, en conseqüència, el de la societat al seu voltant.

No seria just que tractés de resumir tot el bé i l'amplitud de coneixements que aquestes institucions han realitzat. Pràcticament tot el món a Kenya ha sentit parlar de Strathmore

i Kianda i avui gaudeixen d'una reputació de primera classe, les seves institucions s'han convertit en mesura d'excel·lència en l'àmbit de l'ensenyament i treball a Kenya, i això l'acompanya el agraïment de tots vers l'home responsable de tot això: sant Josepmaria.

## **Un moment crucial**

L'Opus Dei va arribar a Àfrica en un moment crucial, quan l'anomenat continent Fosc s'estava despertant i demanava una llibertat que li havia estat denegada durant segles. A l'hora de la independència, el 1963, Kenya havia d'afrontar dos problemes urgents: millorar els nivells d'educació i preparar nous líders, i reforçar la unitat cultural i moral d'una població multiètnica compresa per africans de diferents tribus, europeus i indis; religions protestants, catòlics, musulmans, hindús, etc.

Sant Josepmaria havia previst i anunciat aquests desafiaments, i dos anys abans havia establert com condició indispensable que les escoles que s'establissin havien d'estar obertes a totes les races, creences i procedències.

A la Kenya preindependent això es percebia com un objectiu inabastable. En aquesta època les lleis colonials expressament segregaven l'ensenyament en base a la raça i la religió. Quan van informar a sant Josepmaria sobre aquest obstacle indefugible, va animar els seus fills a emprar tots els mitjans humans i sobrenaturals per superar-lo. Va indicar que si els col·legis no s'obrien a tots, no s'establirien, perquè tots pertanyem a una sola raça, la raça dels fills de Déu.

Els obstacles es van superar per mitjà de legislació especial de l'assemblea

colonial que permetia l'operació d'aquestes escoles multirracials i així Strathmore, una activitat corporativa de l'Opus Dei, va poder obrir les seves portes a milers de joves estudiants assedegats de coneixement i disposats a aprendre a servir al seu país.

## **Històries d'heroisme en l'ordinari**

El treball d'evangelització realitzat en aquestes institucions a través de l'amistat personal i la confiança dels fidels de l'Opus Dei, allà on visquessin, treballessin o estudiessin va ser com un foc inextingible que va ajudar a aprofundir en les arrels cristianes de la llavor sembrada pels missioners.

A través del treball dels missioners Déu va returar la terra, va plantar la llavor i la suor i la sang missionera la va regar. Avui, per mitjà d'aquest immens apostolat laic i personal d'amistat i confiança, Déu està

recollint els fruits per a l'Església, per a l'Àfrica i per al món, fruits que són essencials en el context de la societat moderna.

No obstant això, el bé que fan aquestes institucions és només la punta de l'iceberg. La substància i l'aspecte més important del llegat de sant Josepmaria a l'Àfrica roman encara desconegut per la majoria dels mortals.

Aquestes són les històries d'heroisme en l'ordinari, en el silenci de la llar, en les tensions d'un hospital, en l'eloqüència d'un tribunal de justícia, en el martelleig d'una fàbrica, en la remor del carrer, en una paraula, en el "món". Aquí, on se suposa que cada un de nosaltres ha d'estar, cada persona és cridada a trobar Crist i portar-lo a altres amb l'ajuda de la Santíssima Mare de Déu.

Déu va enviar l'Opus Dei a l'Àfrica a través de sant Josepmaria i està

deixant una empremta inesborrable en les vides i el treball de moltes ànimes africanes. Avui hi ha centres de l'Opus Dei a Kenya, Nigèria, Costa d'Ivori, Congo, Camerun, Sud-àfrica i Uganda. Hi ha fidels de la Prelatura a molts més països africans i la devoció a sant Josepmaria s'ha estès des de Rwanda a Togo, de Darfur a Namíbia ... per tot el continent.

Sovint sento notícies de petites comunitats cristianes als llocs més remots de Kenya que prenen el nom de sant Josepmaria, fins i tot parròquies sota l'advocació d'aquest sant.

## **Reptes de l'Àfrica**

Com tot bon quadre, aquest també té les seves ombres. Àfrica avui dia està assedegada, esgotada i assetjada, els mitjans es converteixen en fins, l'èxit es mesura per la riquesa, sense importar com s'ha acumulat, s'ignora la igualtat dels sexes i només es

recorre a Déu quan l'home ha fallat en el intent de conquerir els béns materials o la felicitat.

Sovint, encara es practica en algunes de les nostres comunitats el matrimoni prematur de noies de 12 o 13 anys. Tot i que l'ensenyament primari és gratuït i obligatori a Kenya fins als 14 anys, no totes les noies aconseguixen acabar l'escola primària.

El govern de Kenya està intentant també introduir l'ensenyament secundari gratuït, però fins ara no ho ha aconseguit plenament. Tinc el fort convenciment que aquestes noies haurien de continuar l'educació el màxim d'anys possibles, perquè això a llarg termini conduirà al desenvolupament de les seves comunitats.

Els nostres mestres i les nostres escoles necessiten molt més suport perquè aquest somni es faci realitat.

Els professors s'enfronten amb molts problemes a la classe i necessiten renovar la seva preparació i un estímul a la seva moral, si han de jugar un paper significatiu en l'educació dels nostres fills.

M'agradaria dir que la seva educació ha de ser completa. Estem fets de cos i ànima i el nostre sistema educatiu ha de respectar i promoure els nostres valors espirituals i culturals que ens fan diferents. De vegades, aquells que vénen d'Occident sembla que pensin que poden resoldre els nostres problemes, a l'Àfrica, amb condons o amb pràctiques tan horroroses com l'avortament; que els nostres problemes tenen el seu origen en la superpoblació. La nostra pobresa procedeix principalment de la manca d'una distribució equitativa dels recursos, i no de l'anterior.

Sóc conscient que en aquest moment hi ha una campanya concertada a

Kenya per legalitzar l'avortament, que és una solució equivocada per lluitar contra la pobresa. Em resulta difícil, com a dona, com a mare, esposa i com a professional, entendre de quina manera pensen que resoldrem els problemes de Kenya a través de l'avortament. A més, almenys el 50% dels nadons avortats són dones. I només busquem el que la gent diu la solució "fàcil", encara que la majoria de les vegades les conseqüències són catastròfiques per als individus, les famílies i la societat.

A més d'aquestes preocupacions, la transparència i l'honradesa es veuen com subjectives i de vegades es ridiculitzen; manca suport polític a la família, en una paraula, la "unitat de vida" no apareix en absolut en les esferes dels òrgans de decisió. I quan no hi ha unitat ... regna la mort.

**Educació i valors per ajudar l'Àfrica**

Jo em pregunto i aquí els llanço aquest repte: com podem ajudar al desenvolupament d'Àfrica? Com podem trencar el cercle viciós de la corrupció i la delinqüència a l'Àfrica? Com podem aconseguir un desenvolupament humà i de lideratge sostenibles? No hi ha dreceres.

Només es pot assolir per mitjà de l'educació en les virtuts i els valors. El simple ensenyament de fets i xifres no és suficient en un continent tan jove i prometedor. L'ajuda material sense més, es dissoldrà en les aigües de la corrupció. Ens cal una classe d'ajuda única. Una ajuda que no és purament material sinó humana. La classe d'ajuda que en un temps Europa va prestar a l'Àfrica, però que ara sembla ansiosa de retirar. Ens cal l'educació en la virtut. Només per mitjà de les virtuts i els valors podem aturar la corrupció, la delinqüència i

l'amenaça de VIH-Sida que ja s'ha cobrat milions de vides.

Això implica un gran repte per al continent africà. I al enfrontar-nos amb aquest repte comptem amb la vostra ajuda, Europa. Però primer heu de redescobrir vosaltres, les vostres arrels, la vostra veritat i la vostra identitat, que us va convertir en un gran poder mundial. Heu de continuar donant el que una vegada teníeu.

Només el cel coneix les heroiques històries mai narrades dels molts missioners europeus que van portar la fe cristiana a l'Àfrica. Un treball generós... un veritable treball d'evangelització que encara és evident en moltes regions per tot el continent.

Tinc l'orgull de dir que molts espanyols, desconeguts per a nosaltres, però no per a Déu, s'han fet sants a l'Àfrica i estan enterrats

per totes les seves terres. Europa, encara necessitem la vostra ajuda i la vostra experiència. Els vostres sants i l'exemple de les seves vides virtuoses ens han portat a Crist. Ens vau portar el cristianisme. "I el cristianisme en últim lloc no és un èxit cultural, ni una ideologia, ni la solució als problemes de la humanitat, ni tan sols en la seva essència una "religió", sinó la crisi de totes les religions en Crist ... Al remoure totes les barreres posa contínuament les diferències actuals dins de l'Església dins d'aquesta crisi, obligant-nos a purificar-les de manera sempre nova des de dins i omplir-les de l'Esperit de la mateixa germanor que ens va fer a tots "un de sol en Jesucrist (Gal 03, 28)"[2]

Sant Josepmaria ens ha ensenyat a estimar-nos els uns als altres perquè l'aigua del baptisme és més espessa que la sang de l'etnicitat. Sant Josepmaria ens ha ensenyat la

importància del treball ben fet i amb amor. Ens ha ensenyat la importància de la unitat de vida, introduint Crist en les nostres famílies i en les nostres relacions socials amb naturalitat i senzillesa cristianes. I sant Josepmaria també ens ha ensenyat el secret de la perseverança: “Enamora’t, i no «el» deixaràs”[3]. Perquè és la unitat de vida que ens salvarà.

A principis d’aquest any Kenya gairebé va caure a un precipici com a resultat de tumults polítics causats per la manca de veritat, d’honradesa i per la cobdícia pura i desbocada al nostre país. No s’ha de permetre que aquest horror torni mai a aflorar de nou. Només ho farem si ens adonem que la nostra redempció es troba en la nostra unitat de vida, buscant els mitjans sobrenaturals per superar les nostres limitacions i aconseguir la veritable felicitat com a fills de Déu.

Sí, Àfrica sembla tenir problemes insuperables, però si nosaltres, els fills de Déu, podem córrer aquesta cursa junts, ajudant-nos mútuament amb un veritable esperit cristià, tots creuarem la cinta al final de la carrera com vencedors de la nostra estada terrenal.

Gràcies Déu meu, gràcies Europa, gràcies Espanya per haver donat a Àfrica i al món un fill com sant Josepmaria Escrivà de Balaguer, els ensenyaments i vida exemplar del qual ens donen esperança a tants de nosaltres.

Gràcies, senyores i senyors.

Novembre 2008

***Bernadette Wanyonyi Musundi,  
Directora Executiva de Maendeleo  
Ya Wanawake Organization  
(MYWO), una ONG kenyana que  
compta amb quatre milions de  
dones afiliades.***

.....

[1] RATZINGER Joseph, op. cit., citant a E Wolf, Religion in Geshichte und Gegenwart, I, 1705

[2] RATZINGER, Joseph. El Sentido de la Hermandad Cristiana. Ignatius Press, San Francisco, 2a Edició, 1993, p. 83

[3] ESCRIVÀ DE BALAGUER, Josepmaria, Camí, 999

Conferència de Bernadette W. Musundi

.....

pdf | document generat  
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/la-presencia-de-lopus-dei-a-lafrica-es-un-miracle-de-fe-i-damor/> (22/03/2026)